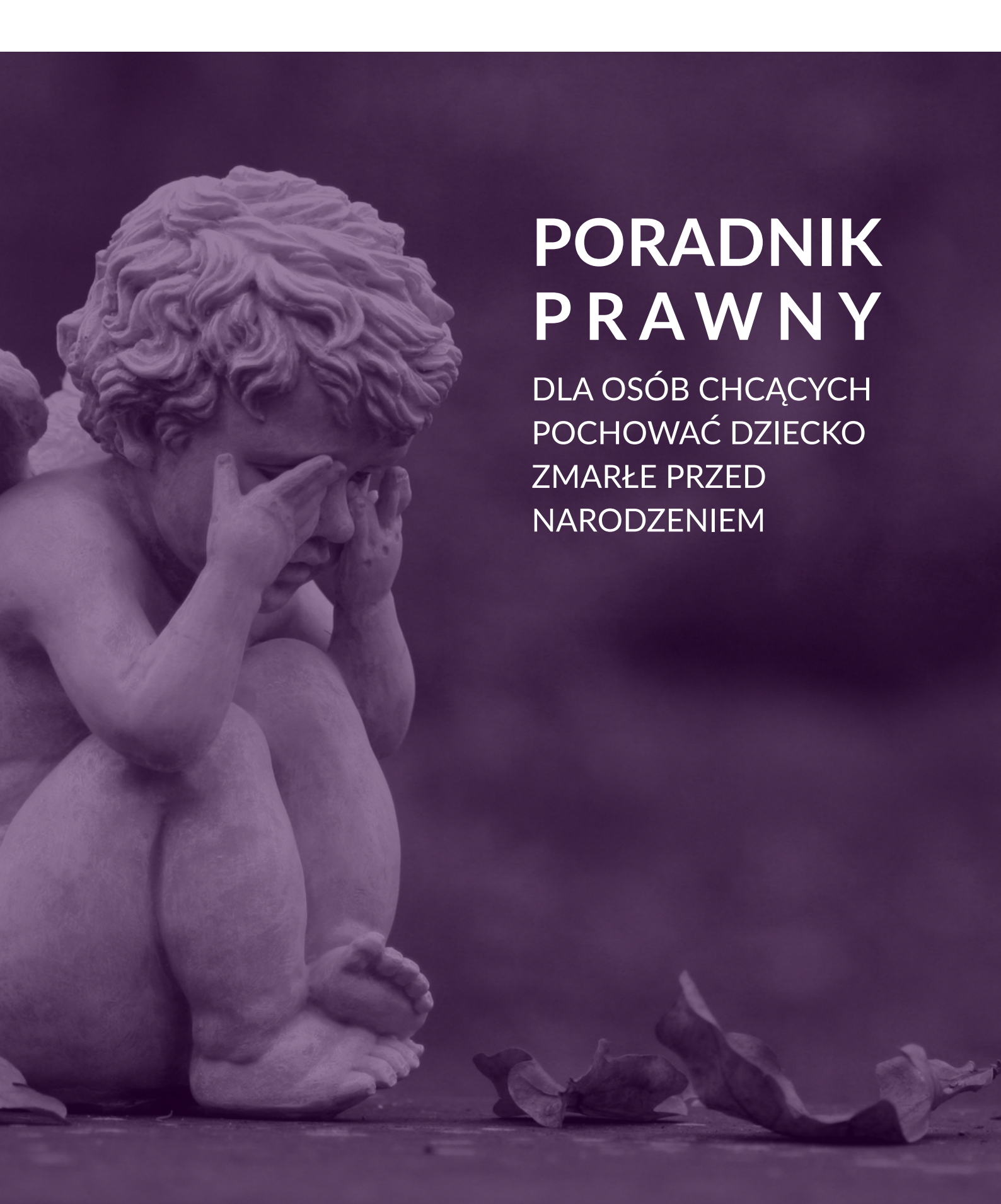

PORADNIK PRAWNY

DLA OSÓB CHCĄCYCH
POCHOWAĆ DZIECKO
ZMARŁE PRZED
NARODZENIEM

PORADNIK PRAWNY

**DLA OSÓB CHCĄCYCH POCHOWAĆ DZIECKO
ZMARŁE PRZED NARODZENIEM**

Anna Kubacka

Joanna Modrzewska

Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris

Warszawa 2021

Autorzy:

Anna Kubacka (Rozdział II, III, IV, V)

Joanna Modrzewska (Wstęp, Rozdział I, II, VI, Podsumowanie)

Recenzja:

Łukasz Bernaciński

Marcin Olszówka

Opracowanie graficzne, skład i łamanie:

Ursines – Agencja Kreatywna. Błażej Zych

www.dzialaniawizualne.pl

Wydawca:

Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris

ul. Zielna 39, 00-108 Warszawa

www.ordoiuris.pl

ISBN: 978-83-962008-3-9

© Copyright 2021 by Fundacja Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris

Instytut Ordo Iuris zapewnia nieodpłatną pomoc prawną w przypadku wystąpienia trudności lub pytań dotyczących pochówku dziecka utraconego przed urodzeniem.

SPIS TREŚCI

Wstęp	6
Rozdział I. Standard organizacyjny opieki okołoporodowej nad kobietą w sytuacji szczególnej	7
Rozdział II. Prawo do pochówku i obowiązek przeprowadzenia go	8
1. Prawo dziecka do pochówku	8
2. Obowiązek przeprowadzenia pochówku	8
Rozdział III. Jak przeprowadzić pochówek dziecka zmarłego przed narodzeniem?	9
1. Rodzice i najbliższa rodzina	9
1.1. Pochówek bez rejestracji w USC (możliwy bez oznaczenia płci)	10
1.2. Pochówek z rejestracją w USC (konieczne ustalenie płci)	10
2. Osoby, które dobrowolnie się do tego zobowiązują	11
2.1. Prawo pochowania zwłok przez osoby, które się do tego dobrowolnie zobowiązują	11
2.2. Przed zwróceniem się do szpitala	11
2.3. Procedura w szpitalu	12
2.4. Pochówek	12
Rozdział IV. Co w sytuacji, gdy nikt nie chce przeprowadzić pochówku?	13
1. Gmina właściwa ze względu na miejsce zgonu	13
1.1. Obowiązek gminy do chowania ciał dzieci utraconych	13
1.2. Współpraca szpitala	14
2. Czy szpital ma prawo przechowywać zwłoki?	14
3. Czy szpital ma prawo uznać zwłoki za odpady medyczne?	15
Rozdział V. Zasiłek pogrzebowy	16
Rozdział VI. Konieczne zmiany przepisów	17
1. Senacki projekt zmian	17
2. Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie wzorów karty urodzenia i karty martwego urodzenia	18
Podsumowanie	19
Bibliografia	20
Biogramy autorów	22
Załączniki	23

WSTĘP

W 2005 r. dokonano pochówku dzieci poronionych i martwo urodzonych pochodzących ze Szpitala Św. Rodziny w Warszawie. Zapewnienie tego pochówku, choć w pierwszym momencie spotkało się z wieloma nieprzychylnymi reakcjami, ostatecznie było kamieniem milowym na drodze zmian praktyk szpitalnych i umożliwienia tym najsłabszym godnego pochówku¹.

Niestety, jak to w sposób jednoznaczny ukazała Najwyższa Izba Kontroli w informacji o wynikach kontroli dotyczących opieki nad pacjentkami w przypadku poronień i martwych urodzeń, opieka nad pacjentką w sytuacji szczególnej jest nieprawidłowa i niewystarczająca².

W ocenie ogólnej kontroli wskazano, że „w objętych kontrolą szpitalach pacjentkom, które poroniły, urodziły martwe dziecko lub których dziecko zmarło tuż po porodzie, nie zapewniono prawidłowej i wystarczającej opieki. (...) Często opieka nad pacjentkami doświadczającymi tych szczególnych sytuacji, ograniczała się do udzielenia niezbędnej pomocy medycznej, nie zapewniała natomiast szerszego wsparcia zagwarantowanego obowiązującymi przepisami prawa”³.

Najwyższa Izba Kontroli uwypukliła, że **w ponad 50% szpitalach stwierdzono nieprawidłowości dotyczące postępowania ze zwłokami dzieci martwo urodzonych oraz poronionych**. W niektórych z nich zwłoki dzieci przekazywano do badań histopatologicznych podmiotom zewnętrznym, a w innych zwłoki dzieci martwo urodzonych kwalifikowano jako odpady medyczne i przekazywano do utylizacji⁴.

Największym problemem, z jakim najczęściej borykają się osoby chcące pochować zmarłe dziecko, jest brak informacji. Niniejszy poradnik ma na celu w przystępny sposób wskazać wymogi prawne, zarówno w kwestii odebrania ciała dziecka ze szpitala, samego pochówku, jaki i pobrania zasiłku pogrzebowego. Ma on na także celu szerzenie wiedzy i uczulenie każdego człowieka, że **pochówek dzieci zmarłych przed urodzeniem to nie fanaberia, a obowiązek**.

1 B. Chazan, *Nieudane rodzielnictwo – współczucie dla rodziców, szacunek dla ciała dziecka*, [w:] J. Dziedzic, P. Guzdek (red.), *Od bólu... do nadziei życia. Pogrzeb dziecka poronionego*, Kraków 2013, s. 207–214.

2 Najwyższa Izba Kontroli, *Informacja o wynikach kontroli. Opieka nad pacjentkami w przypadkach poronień i martwych urodzeń*, LKI.430.003.2020, Nr ewid. 46/2020/P/20/063/LKI, <https://www.nik.gov.pl/plik/id,23462,vp,26188.pdf>, (dostęp: 19.10.2021), dalej jako: „informacja NIK”. Do pobrania tutaj: <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/poronienia-i-martwe-urodzenia-opieka-nad-pacjentkami.html>

3 Tamże, s. 10.

4 Zgodnie z Informacjami NIK, przekazanie zwłok dzieci do badań histopatologicznych podmiotom zewnętrznym było dokonywane bez zastrzeżenia obowiązku ich zwrotu, w konsekwencji prowadziło to do uniemożliwienia ich pochowania, a w połowie przypadków doprowadziło do utylizacji ciał na zlecenie podmiotów wykonujących badania (zob. informacja NIK, s. 10).

Rozdział I.

STANDARD ORGANIZACYJNY OPIEKI OKOŁOPORODOWEJ NAD KOBIETĄ W SYTUACJI SZCZEGÓLNEJ

Opieka nad kobietą w sytuacjach szczególnych

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z 16 sierpnia 2018 r. w sprawie standardu organizacyjnego opieki okołoporodowej⁵ do sytuacji szczególnych zalicza się rozpoznanie podczas ciąży ciężkiej choroby lub wady dziecka, poronienie, urodzenie dziecka martwego, niezdolnego do życia, chorego lub z wadami wrodzonymi.

Utrata dziecka na każdym etapie jego życia jest przeżyciem traumatycznym. Łączy się ona z bólem fizycznym i tym psychicznym, który potrafi być ogromny. Kobieta w tym czasie powinna być objęta szczególną opieką.

Stosownie do standardu wskazanego w treści wyżej wymienionego rozporządzenia kobiecie w sytuacji szczególnej **zapewnia się pomoc, realizowaną między innymi w następujący sposób:**

- przy przekazywaniu informacji na temat sytuacji położniczej i zdrowotnej matki i jej dziecka osoba sprawująca opiekę **jest obowiązana zapewnić kobiecie na jej życzenie** czas pozwalający na oswojenie się z informacją,
- po przekazaniu informacji **należy umożliwić kobiecie skorzystanie możliwie szybko z pomocy psychologicznej i kontakt z duchownym jej wyznania oraz wsparcie osób bliskich**, zgodnie z życzeniem kobiety,

- kobiety w sytuacji szczególnej w miarę **możliwości nie umieszcza się w sali razem z matkami w ciąży** bądź w położu, których ciąża zakończyła się urodzeniem zdrowego dziecka,

- kobietę w sytuacji szczególnej przebywającą w oddziale **traktuje się z szacunkiem**,

- kobiecie należy umożliwić pożegnanie się ze zmarłym dzieckiem w obecności osób bliskich, **jeżeli wyraża taką potrzebę**,

- kobiecie udziela się także wszelkich informacji zarówno o możliwości uzyskania dalszej pomocy psychologicznej, miejscach i organizacjach udzielających wsparcia osobom w podobnej sytuacji, jak i przysługujących jej prawach,

- w przypadku zdiagnozowania ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia albo nieuleczalnej choroby, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, należy poinformować o możliwości uzyskania dalszej pomocy w ramach opieki paliatywnej i hospicyjnej, przy czym podmiot leczniczy na III poziomie opieki perinatalnej zapewnia dostępność do opieki nad chorym noworodkiem w ramach opieki paliatywnej i hospicyjnej – zgodnie z wskazaniami medycznymi,

- kobiecie udziela się wyczerpującej informacji na temat obowiązującego stanu prawnego, **w szczególności wynikającego z przepisów o aktach stanu cywilnego, zabezpieczenia społecznego i prawa pracy dotyczące sytuacji, w jakiej się znalazła, jak również o możliwości pochówku.**

⁵ Dz. U. z 2018 r. poz. 1756.

Rozdział II. PRAWO DO POCHÓWKU I OBOWIĄZEK PRZEPROWADZENIA GO

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa wszystkie dzieci zmarłe (utraczone) przed narodzeniem mają prawo do godnego pochówku, a w razie jego niewykonania przez rodzinę lub inne podmioty uprawnione obowiązek przeprowadzenia pogrzebu spoczywa na gminie. Wynika to z zasady, że każdy zmarły ma prawo do godnego pochówku.

1. PRAWO DZIECKA DO POCHÓWKU

Obowiązujące w Polsce prawo bezwzględnie nakazuje dokonanie godnego pochówku każdego człowieka, także dziecka utraconego przed narodzeniem. Prawo do pochówku jest niezależne od tego, na jakim etapie ciąży zmarło dziecko i wynika wprost z § 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2001 r. w sprawie postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi⁶, w myśl którego „za zwłoki uważa się ciała osób zmarłych i dzieci martwo urodzonych, bez względu na czas trwania ciąży”. Oznacza to, że zgodnie z literą prawa procedura i standardy postępowania z ciałami dzieci zmarłych przed urodzeniem powinny być takie same jak z ciałami innych zmarłych osób.

2. OBOWIĄZEK PRZEPROWADZENIA POCHÓWKU

Niekiedy rodzice nie mają świadomości, że przysługuje im prawo do pochowania zmarłego dziecka, nierzadko też dobrowolnie rezygnują z możliwości odebrania ciała i godnego pożegnania swego dziecka.

W takich sytuacjach polskie prawo pozwala, by zostało ono pochowane przez osoby, które z własnej woli zobowiążą się do zorganizowania pogrzebu (art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych⁷). Jeżeli rodzice zrezygnują z prawa do pochówku i nikt inny nie podejmie się organizacji pogrzebu, prawo do złożenia wniosku o wydanie zwłok do celów naukowych mają publiczne uczelnie prowadzące działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych⁸. Takie wnioski są jednak rzadkością, a przekazywanie ciał pozostawionych w szpitalu zazwyczaj odbywa się na podstawie porozumienia zawartego z konkretną uczelnią medyczną. Jeżeli ciało nie zostaje przekazane na cele naukowe, to zgodnie z art. 10 ust. 3. ustawy o chowaniu zmarłych obowiązek pochowania zwłok spoczywa – podobnie jak w przypadku osób bezdomnych – na gminie, na terenie której nastąpił zgon. Obecnie obowiązujące przepisy zapewniają realizację podstawowego prawa każdej osoby do bycia pochowaną.

⁶ Dz. U. Nr 153 poz. 1783 ze zm.

⁷ Dz. U. z 2017 r. poz. 912 ze zm., dalej jako „ustawa o chowaniu zmarłych”.

⁸ Art. 10 ust. 2 ustawy o chowaniu zmarłych.

Rozdział III.

JAK PRZEPROWADZIĆ POCHÓWEK DZIECKA ZMARŁEGO PRZED NARODZENIEM?

Pierwszeństwo w przeprowadzeniu pochówku zmarłego dziecka mają jego najbliżsi, czyli rodzice. Jeśli odmówią, dziecko mogą pochować dalsi krewni, tacy jak dorosłe rodzeństwo, dziadkowie, pradiadkowie, a nawet krewni boczni aż do czwartego stopnia pokrewieństwa⁹.

„Prawo pochowania zwłok ludzkich ma najbliższa pozostała rodzina osoby zmarłej, a mianowicie:

(...) 3) krewni wstępni;

4) krewni boczni do 4 stopnia pokrewieństwa; (...).”

Art. 10 ust. 1 ustawy o chowaniu zmarłych

Po śmierci dziecka szpital powinien poinformować rodziców o ich prawie do pochowania ciała. Przepisy nie różnicują kwestii pochówku w zależności od przyczyny śmierci – oznacza to, że prawo do pochowania ciała przysługuje rodzicom, którzy utracili dziecko zarówno w wyniku poronienia czy martwego urodzenia, jak i aborcyjnego zabicia. W tym ostatnim przypadku rodzice najczęściej odrzucają prawo do pochowania dziecka i decydują się na pozostawienie jego ciała w szpitalu, co nie zmienia faktu, że musi być ono pochowane.

1. RODZICE I NAJBLIŻSZA RODZINA

Rodzice chcący pochować swoje dziecko muszą zawiadomić o tym personel szpitala.

Kiedy do poronienia lub martwego urodzenia dziecka dojdzie poza placówką medyczną, konieczny jest przyjazd matki do szpitala. W tej sytuacji kobieta musi

zabezpieczyć i zabrać ze sobą ciało poronionego dziecka w celu wykonania badań i przeprowadzenia dalszej procedury.

Kobiety nie są informowane, w jaki sposób mają zabezpieczyć ciało dziecka, aby możliwe było przeprowadzenie badań genetycznych. Błoczki parafinowe, w których przechowywane są fragmenty ludzkich tkanek, często uniemożliwiają przeprowadzenie badań genetycznych płodu.

W celu właściwego zabezpieczenia ciała dziecka, najbezpieczniejsze będzie umieszczenie go w soli fizjologicznej w sterylnym pojemniku do badania i niezwłocznie przewiezienie do szpitala¹⁰.

Należy również zauważyć, że rodzice mogą pochować swoje dziecko także w sytuacji ciąży pozamacicznej i jej zakończenia w sposób operacyjny¹¹.

W praktyce to pracownik szpitala najczęściej informuje rodziców o prawie do pochówku lub możliwości pozostawienia ciała w szpitalu. W tym drugim przypadku rodzice podpisują deklarację, w której zrzekają się prawa do samodzielnego przeprowadzenia pochówku.

Czynności związane z odbiorem ciała ze szpitala oraz z samą organizacją pochówku zasadniczo nie odbiegają od procedury przewidzianej dla osoby zmarłej po urodzeniu. W przypadku dziecka utraconego przed narodzeniem rodzice mają jednak dwie możliwości: przeprowadzić pogrzeb bez rejestrowania dziecka w urzędzie stanu cywilnego (USC) albo zarejestrować dziecko, dzięki czemu będzie ono miało oficjalnie nadane imię i nazwisko, a rodzice uzyskają akt urodzenia z adnotacją, że dziecko urodziło się martwe, umożliwiając im pobranie zasiłku pogrzebowego.

⁹ Art. 10 ust. 2 ustawy o chowaniu zmarłych.

¹⁰ Instytut Genetyki Sądowej, *Identyfikacja genetyczna płci*, <https://igs.org.pl/oferta/identyfikacja-genetyczna-plci/>, (dostęp: 19.10.2021).

¹¹ *Ekspertyza – zapewnienie przez szpitale optymalnej opieki nad pacjentkami doświadczającymi poronienia lub urodzenia martwego dziecka, opracowana przez prof. dr. hab. n. med. Bogdanę Chazaną*, [w:] informacja NIK (s. 67-97, załącznik 6.5), <https://www.nik.gov.pl/plik/id,23462,vp,26188.pdf>, (dostęp: 19.10.2021).

1.1. POCHÓWEK BEZ REJESTRACJI W USC (MOŻLIWY BEZ OZNACZENIA PŁCI)

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa¹², jeśli jest możliwe ustalenie płci dziecka bez konieczności wykonania badań genetycznych, szpital ma obowiązek przekazać do USC kartę martwego urodzenia (tzw. wstępne zgłoszenie). Później rodzice mogą dokonać rejestracji, w wyniku której otrzymają akt urodzenia z adnotacją, że dziecko urodziło się martwe. Warto jednak pamiętać, że zgodnie z art. 11 ust. 5a ustawy o chowaniu zmarłych nie jest to konieczne, aby przeprowadzić pogrzeb dziecka utraconego przed narodzeniem.

„W przypadku dziecka martwo urodzonego, bez względu na czas trwania ciąży, dla którego, na wniosek osoby uprawnionej do pochowania, o której mowa w art. 10 ust. 1, sporządzono kartę zgonu, w celu pochowania zwłok nie jest wymagana adnotacja urzędu stanu cywilnego o zarejestrowaniu zgonu”.

Art. 11 ust. 5a ustawy o chowaniu zmarłych

- Rodzice chcący dokonać pochówku bez rejestracji dziecka w USC powinni złożyć w szpitalu wniosek o wydanie karty zgonu dziecka do celów pochówku (zob. załącznik nr 1), do czego mają prawo na podstawie art. 11 ust. 5a ustawy o chowaniu zmarłych. Uzyskanie karty zgonu dziecka jest jedynym, ale niezbędnym dokumentem potrzebnym, aby przeprowadzić pochówek dziecka.
- Uzyskawszy kartę zgonu dziecka na potrzeby pochówku, rodzic może pochować dziecko, mimo że zgon nie został odnotowany w USC (w konsekwencji w świetle prawa dziecko nie posiada m.in. imienia i nazwiska, a rodzice nie dysponują dokumentem umożliwiającym pobranie zasiłku pogrzebowego). Po uzyskaniu karty zgonu na potrzeby pochówku organizacja pogrzebu przebiega identycznie jak w przypadku dziecka zmarłego po urodzeniu czy osoby dorosłej.

1.2. POCHÓWEK Z REJESTRACJĄ W USC (KONIECZNE USTALENIE PŁCI)

Jak wskazano w pkt 1.1, o ile możliwe jest ustalenie płci dziecka (bez konieczności wykonania badań genetycznych), szpital ma obowiązek zgłosić martwe urodzenie (tzw. wstępne zgłoszenie), poprzez przekazanie karty martwego urodzenia do USC. Następnie rodzice mogą dokonać rejestracji, czyli zgłosić urodzenie martwego dziecka, w wyniku czego otrzymują akt urodzenia. Zgłoszenie martwego urodzenia dziecka w USC pozwala rodzicom na oficjalne nadanie zmarłemu imienia i nazwiska, uzyskanie aktu urodzenia z adnotacją, że dziecko urodziło się martwe, a także, w dalszej kolejności, na pobranie zasiłku pogrzebowego — dla rodziców jest on wypłacany w zryczałtowanej kwocie 4000 zł (zob. rozdział IV „Zasiłek pogrzebowy”).

Należy pamiętać, że rejestracja urodzenia martwego w USC jest możliwa wyłącznie, gdy znana jest płeć dziecka. Jeżeli do śmierci dziecka doszło na wczesnym etapie ciąży, płeć można określić przez badania genetyczne. Badania te wykonywane są na wniosek i koszt rodziców, jednak wydatek ten uznaje się później za część kosztów pogrzebu, co oznacza, że w świetle prawa jest refundowany w ramach zasiłku pogrzebowego.

- Rodzice, którzy zdecydują się na wykonanie badań genetycznych, muszą poinformować o tym szpital.
- Po uzyskaniu wyniku szpital przesyła do USC kartę martwego urodzenia (w której oznaczona jest już płeć dziecka).
- Następnie rodzice dokonują rejestracji dziecka w USC i otrzymują akt urodzenia z adnotacją, że dziecko urodziło się martwe (nie wydaje się aktu zgonu).
- Po dopełnieniu powyższych formalności organizacja pogrzebu przebiega tak samo jak w przypadku osoby zmarłej po urodzeniu. Dziecko można pochować pod urzędowo potwierdzonym imieniem i nazwiskiem, a dzięki nadaniu przez USC numeru PESEL rodzice mogą wystąpić do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o zasiłek pogrzebowy. Jeżeli rodzice nie chcą przeprowadzić pochówku swego utraconego dziecka, mogą to

¹² Art. 54 ust. 3 ustawy z 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 2064 ze zm.) oraz rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie wzorów karty urodzenia i karty martwego urodzenia (Dz. U. poz. 1421).

zrobić także inne bliskie dziecku osoby (np. rodzeństwo, dziadkowie). W takim wypadku warto, aby osoba chcąca przeprowadzić pochówek uzyskała pisemne oświadczenie rodziców dziecka (zob. załącznik nr 2). Przedstawienie oświadczenia rodziców o zrzeczeniu się prawa do pochówku będzie dla szpitala wyraźnym sygnałem, że może wydać ciało do pochówku osobie, która się po nie zgłosi.

2. OSOBY, KTÓRE DOBROWOLNIE SIĘ DO TEGO ZOBOWIĄŻA

Ciała wielu dzieci zmarłych przed narodzeniem są pozostawiane w szpitalu. Niektórzy rodzice nie wiedzą, że mają prawo pochować utracone dziecko, inni z różnych względów nie chcą tego robić. Dlatego też ustawa o chowaniu zmarłych przewiduje możliwość przeprowadzenia pochówku przez dowolną osobę, także osobę prawną, która dobrowolnie się do tego zobowiąże. Stwarza to możliwość organizowania pochówków dzieci utraconych przez osoby trzecie. Dzięki temu zorganizować pogrzeb mogą parafie, fundacje czy nawet pojedyncze osoby, które pragną zadbać o los dzieci zmarłych przed narodzeniem. Z tej możliwości korzystają nierzadko same szpitale, które samodzielnie organizują w określonych odstępach czasu zbiorowe pochówki zmarłych dzieci, których ciała pozostawiono w szpitalu.

„Prawo pochowania zwłok przysługuje również osobom, które do tego dobrowolnie się zobowiązują”.

Art. 10 ust. 1 zd. czwarte ustawy o chowaniu zmarłych

2.1. PRAWO POCHOWANIA ZWŁOK PRZEZ OSOBY, KTÓRE SIĘ DO TEGO DOBROWOLNIE ZOBOWIĄŻA

Krąg podmiotów uprawnionych do pochowania zwłok ludzkich określa art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych¹³ (dalej jako ustawa).

Uprawnionymi do pochowania zwłok są krewni i powinowaci określani w pkt 1–5 wspomnianego przepisu. W dalszej kolejności ustawodawca zastrzega na rzecz

organów wojskowych i państwowych prawo pochowania zwłok określonych kategorii osób. Wreszcie art. 10 ust. 1 zd. ostatnie ustawy stwierdza jednoznacznie, że **„prawo pochowania zwłok przysługuje również osobom, które do tego dobrowolnie się zobowiązują”**.

Podkreślenia wymaga, iż przepisy prawa nie uzależniają możliwości skorzystania przez osoby, o których mowa w art. 10 ust. 1 zd. ostatnie ustawy, z przysługującego im prawa od spełnienia jakichkolwiek dodatkowych warunków. Trzeba również zauważyć, iż prawo osób, które dobrowolnie zobowiązują się do pochowania zwłok, ma pierwszeństwo przed możliwością przekazania zwłok do celów naukowych publicznej uczelni medycznej lub publicznej uczelni prowadzącej działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych, gdyż art. 10 ust. 2 ustawy wyraźnie mówi, że „zwłoki niepochowane przez podmioty wymienione w ust. 1” – a więc także przez osoby, które dobrowolnie się do tego zobowiązują – mogą być przekazane wspomnianym uczelniom wyłącznie wówczas, gdy żaden z uprawnionych podmiotów nie wyraził chęci zorganizowania pochówku.

Nie tylko wykładnia celowościowa nakazuje przyjąć, że osobą w rozumieniu art. 10 ust. 1 zd. ostatnie ustawy może być zarówno osoba fizyczna, osoba prawna, jak również jednostka organizacyjna, o której mowa w art. 33¹ kodeksu cywilnego.

Zgodnie z art. 11 ust. 5a ustawy, w przypadku dziecka martwo urodzonego, **bez względu na czas trwania ciąży**, na wniosek osoby, o której mowa w art. 10 ust. 1 ustawy, w tym *lege non distinguente* osoby, która dobrowolnie się do tego zobowiąże, istnieje obowiązek sporządzenia karty zgonu dziecka, która jest wymagana w celu pochowania zwłok.

2.2. PRZED ZWRÓCENIEM SIĘ DO SZPITALA

Przed zwróceniem się do szpitala o wydanie ciała dziecka w celu jego pochówku, należy:

- W przypadku pochówku jednego dziecka (lub pochówku rodzeństwa), jeżeli znana nam jest rodzina zmarłego dziecka, pozyskanie oświadczenia rodziców o fakcie zrzeczenia się prawa do pochówku (zob. załącznik nr 2).

¹³ Dz. U. z 2017 r. poz. 912 ze zm.

Jeżeli śmierć dziecka nastąpiła stosunkowo niedawno, warto podobne oświadczenie pobrać np. od dziadków (jako osób uprawnionych do pochówku zaraz po rodzicach), choć standardowo w szpitalach wymaga się jedynie oświadczenia rodziców. Oświadczenia te nie są koniecznością, gdyż w większości szpitali rodzice rezygnujący z prawa do pochówku dziecka pozostawiają pisemne oświadczenia w tej kwestii. Niemniej, jeżeli istnieje taka możliwość, osoba wnosząca o wydanie ciała powinna posiadać podobne oświadczenie rodziców. Dzięki temu szpital będzie miał pewność, że przez wydanie ciała osobie trzeciej nie naruszy prawa rodziców do pochówku.

- W przypadku organizacji zbiorowego pochówku, ze względu na trudności w kontakcie z rodzicami dzieci, których ciała pozostawiono w szpitalu, z dużym prawdopodobieństwem nie zostaną wydane do pochówku wszystkie ciała, a jedynie te, co do których szpital będzie miał pewność, że rodzice nie zdecydują się na skorzystanie z prawa do pochówku. Wydane zostaną więc ciała dzieci, których rodzice złożyli oświadczenia o pozostawieniu ciał w szpitalu i rezygnacji z przeprowadzenia pogrzebu. Możliwe, że szpital wyda również ciała, które przechowywane są w szpitalu od dłuższego czasu – przepisy nie regulują jednak wprost, ile czasu mają rodzice na odebranie zwłok w celu przeprowadzenia pochówku.

2.3. PROCEDURA W SZPITALU

• Jeżeli posiadamy oświadczenie rodzica (rodziców)

Zazwyczaj jest to sytuacja, w której chcemy odebrać ciało jednego albo dwojga konkretnych dzieci.

W szpitalu przedstawiamy:

- 1) oświadczenia rodziców (rodzica) o zrzeczeniu się prawa do pochówku (zob. załącznik nr 2);
- 2) wniosek o wydanie ciała dziecka (zob. załącznik nr 3);
- 3) zobowiązanie do przeprowadzenia pochówku (zob. załącznik nr 4);

• Gdy organizujemy zbiorowy pochówek

W takiej sytuacji kierujemy do szpitala jeden ogólny wniosek o wydanie ciał wszystkich dzieci, które pozostawiono w szpitalu po śmierci w wyniku poronienia, urodzenia martwego lub aborcji.

W szpitalu przedstawiamy:

- 1) wniosek o wydanie ciał wszystkich dzieci (zob. załącznik nr 5);
- 2) zobowiązanie do sprawienia pochówku (zob. załącznik nr 4).

Dokumenty należy przesłać pocztą za potwierdzeniem odbioru albo dostarczyć osobiście do szpitala w dwóch kopiach – jedną pozostawiamy w szpitalu, drugą zatrzymujemy dla siebie po opatrzeniu przez pracownika szpitala datą i pieczęcią „Wpłynęło”.

Ponieważ dyrektor szpitala działa jako organ administracji publicznej (podmiot wykonujący zadanie publiczne), związany jest terminami określonymi ustawowo. Szpital powinien więc odpowiedzieć na nasz wniosek bez zbędnej zwłoki. Jeżeli w ciągu miesiąca nie otrzymamy odpowiedzi na wniosek, zasadne jest złożenie ponaglenia¹⁴.

2.4. POCHÓWEK

Organizacja pochówku dzieci zmarłych przed narodzeniem powinna przebiegać tak samo jak w przypadku osób zmarłych po urodzeniu. Konieczne jest zatem skorzystanie z usług zakładu pogrzebowego. Niedopuszczalne jest przenoszenie czy przewożenie zwłok ludzkich (a więc także zwłok dzieci utraconych) w sposób niegodny.

¹⁴ Art. 35-37 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1257).

Rozdział IV.

CO W SYTUACJI, GDY NIKT NIE CHCE PRZEPROWADZIĆ POCHÓWKU?

Gdy prawa do pochówku zrzekają się najbliżsi i żadna inna osoba nie deklaruje woli organizacji pogrzebu, a o wydanie ciała nie wnioskuje uprawniona uczelnia publiczna, to obowiązek pochówku spoczywa na gminie, na terenie której nastąpił zgon¹⁵. Postępowanie jest tutaj analogiczne do tego, które stosuje się w przypadku np. zmarłych osób bezdomnych o nieustalonej tożsamości, ponieważ każdemu człowiekowi należy zapewnić godny pochówek.

1. GMINA WŁAŚCIWA ZE WZGLĘDU NA MIEJSCE ZGONU

1.1. OBOWIĄZEK GMINY DO CHOWANIA CIAŁ DZIECI UTRACONYCH

Stan prawny

Obowiązujący stan prawny nakazuje dokonanie godnego pochówku każdego człowieka, także dziecka martwo urodzonego, niezależnie od tego, na jakim etapie ciąży zmarło. Zgodnie z § 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2001 r. w sprawie postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi¹⁶ „za zwłoki uważa się ciała osób zmarłych i dzieci martwo urodzonych, **bez względu na czas trwania ciąży**”. Oznacza to, iż procedura i standardy postępowania z ciałami dzieci martwo urodzonych winny być takie same jak z ciałami innych zmarłych osób.

W wielu przypadkach rodzice nie mają świadomości przysługującego im prawa do pochowania zmarłego dziecka, nierzadko też dobrowolnie rezygnują z możliwości odebrania ciała i godnego pożegnania swojego dziecka. W takich sytuacjach polski porządek

prawny dopuszcza dokonanie pochówku przez inne podmioty, które dobrowolnie zobowiązują się do zorganizowania pogrzebu. Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy **prawo pochowania zwłok przysługuje również „osobom, które do tego dobrowolnie się zobowiązują”**.

Obowiązek gminy

Jeżeli z prawa do pochówku zrezygnują rodzice, żaden inny uprawniony podmiot nie podejmuje się dokonania go ani żadna publiczna uczelnia prowadząca działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych nie złoży wniosku o wydanie zwłok do celów naukowych, zgodnie z art. 10 ust. 3. ustawy o chowaniu zmarłych, **obowiązek pochowania zwłok spoczywa na gminie właściwej ze względu na miejsce zgonu.**

Jak wskazano wyżej, obowiązek ten wynika również z art. 44 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej¹⁷, gdyż organizacja pochówku jest zadaniem własnym gminy w każdym przypadku, gdy z prawa do pochowania zmarłego nie korzystają osoby uprawnione¹⁸. W myśl wskazanego przepisu sprawienie pogrzebu odbywa się w sposób ustalony przez gminę i zgodny z wyznaniem zmarłego. Ustalenie zasad sprawiania pogrzebu należy do właściwości rady gminy. Aktem, z którego muszą wynikać wiążące organ pomocy społecznej ustalenia w zakresie sposobu sprawiania pogrzebu, jest uchwała rady gminy (art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym¹⁹). Przepisy tej uchwały wraz z art. 44 ustawy o pomocy społecznej stanowią podstawę prawną udzielenia świadczenia z pomocy społecznej polegającego na sprawieniu pogrzebu²⁰.

¹⁵ Art. 10 ust. 3 ustawy o chowaniu zmarłych.

¹⁶ Dz. U. z 2001 r. Nr 153 poz. 1783 ze zm.

¹⁷ Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 ze zm., dalej jako „ustawa o pomocy społecznej”.

¹⁸ I. Sierpowska, Komentarz do art. 44 u.p.s. [w:] *Pomoc społeczna. Komentarz*, wyd. IV, LEX (wersja elektroniczna).

¹⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 1875 ze zm.

²⁰ W. Maciejko, Komentarz do art. 44 u.p.s. [w:] W. Maciejko, P. Zaborniak, *Ustawa o pomocy społecznej. Komentarz*, wyd. IV, LEX (wersja elektroniczna).

W związku z niemożliwością ustalenia przynależności religijnej dziecka zmarłego przed narodzeniem należy przyjąć, iż obowiązek gminy do ustalenia jakiego wyznania był zmarły, gmina może wypełnić poprzez odgórne określenie w drodze uchwały rady gminy, w jakim obrządku będą odbywać się pochówki dzieci utraconych przed narodzeniem.

1.2. WSPÓŁPRACA SZPITALA

Aby gmina mogła realizować swój ustawowy obowiązek grzebania osób, o których pochówek nikt inny się nie zatroszczył, konieczna jest współpraca placówki, w której pozostawiane są ciała z lokalnym ośrodkiem pomocy społecznej (OPS jest w tej sprawie najczęściej właściwą jednostką organizacyjną). Gmina może bowiem odebrać i pochować ciało dopiero wtedy, gdy zostanie poinformowana o takiej konieczności. Obowiązek informacyjny leży natomiast po stronie szpitala. Bez wniosku ze strony szpitala, który powiadomi o konieczności sprawienia pogrzebu, lokalny OPS może nie mieć możliwości dowiedzenia się o zaistnieniu obowiązku pochówku konkretnego człowieka (w tym przypadku dziecka).

Przepisy zobowiązują szpital (każdy podmiot leczniczy) do powiadomienia gminy o zaistnieniu obowiązku pochówku²¹. Powstrzymywanie się szpitali przed poinformowaniem o konieczności pochówku w sytuacji, w której ten obowiązek spoczywa na gminie, wydaje się działaniem niezrozumiałym. Powoduje to bowiem konieczność przechowywania zwłok przez szpital bądź samodzielnej organizacji pochówku. Tymczasem przekazanie wiadomości do właściwego ośrodka pomocy społecznej gwarantuje nie tylko przeprowadzenie godnego pochówku zmarłej osoby (dziecka), ale także przeprowadzenie przez ten organ postępowania, podczas którego gmina upewni się, czy żaden z bliższych krewnych zmarłego dziecka nie chce zorganizować pochówku samodzielnie.

2. CZY SZPITAL MA PRAWO PRZECHOWYWAĆ ZWŁOKI?

Co do zasady szpital może przechowywać zwłoki przez 72 godziny²². W tym czasie powinna odebrać je (za pośrednictwem zakładu pogrzebowego) osoba odpowiedzialna za przeprowadzenie pochówku. Ze względu na brak koordynacji współpracy między szpitalami i właściwymi dla nich ośrodkami pomocy społecznej ciała dzieci zmarłych przed narodzeniem często przechowywane są w szpitalach znacznie dłużej. Takie działanie jest w świetle prawa niedopuszczalne, bowiem z chwilą upływu 72 godzin od zgonu szpital powinien poinformować o pozostawieniu zwłok gminę. Wówczas to ośrodek pomocy społecznej podejmuje próby kontaktu z bliskimi zmarłego dziecka, a gdy ci nie wyrażą woli zorganizowania pogrzebu, OPS przeprowadza go w ramach własnych obowiązków. Czynności podejmowane przez OPS w celu odnalezienia osób chcących przeprowadzić pochówek spełniają ustawowy warunek „ważnej przyczyny” przemawiającej za dłuższym przechowywaniem zwłok w szpitalnej chłodni²³.

„Zwłoki pacjenta mogą być przechowywane w chłodni dłużej niż 72 godziny, jeżeli: (...)

3) przemawiają za tym inne niż wymienione w pkt 1 i 2 ważne przyczyny, za zgodą albo na wniosek osoby lub instytucji uprawnionej do pochowania zwłok pacjenta”.

Art. 28 ust. 4 pkt 3 ustawy o działalności leczniczej

Przykładową formą współpracy szpitala z gminą może być umowa okresowa. Niektóre szpitale organizują w określonych odstępach czasu (np. co kwartał) zbiorowy pochówek, którego koszty refunduje później gmina. Takie działanie jest zgodne z prawem.

21 Por. art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 160), dalej jako „ustawa o działalności leczniczej”.

22 Art. 28 ustawy o działalności leczniczej.

23 Art. 28 ust. 4 pkt 3 ustawy o działalności leczniczej.

3. CZY SZPITAL MA PRAWO UZNAĆ ZWŁOKI ZA ODPADY MEDYCZNE?

Nie! Ciała osób zmarłych, niezależnie od przyczyny zgonu oraz wieku, w jakim osoba zmarła, muszą być traktowane z takim samym szacunkiem, a procedury i standardy postępowania w związku ze zwłokami są w świetle prawa identyczne.

Potwierdza to m.in. wspomniane w rozdziale II rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2001 r. w sprawie postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi, w myśl którego „za zwłoki uważa się ciała osób zmarłych i dzieci martwo urodzonych, bez względu na czas trwania ciąży”. Zgodnie z obowiązującymi przepisami ciało ludzkie (nawet rozczłonkowane), niezależnie od rozmiarów, nie jest odpadem medycznym²⁴. Za odpady medyczne uznaje się „odpady powstające w związku z udzielaniem świadczeń zdrowotnych oraz prowadzeniem badań i doświadczeń naukowych w zakresie medycyny”. Zakwalifikowane i zutylizowanie ludzkich zwłok jako odpadów medycznych wypełnia znamiona przestępstwa znieważenia zwłok²⁵.

²⁴ Art. 3 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. odpadach (Dz. U. z 2018 r. poz. 992).

²⁵ Art. 262 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2018 r. poz. 1600).

Rozdział V. ZASIŁEK POGRZEBOWY

Zasiłek pogrzebowy przysługuje każdej osobie, która pokryła koszty pochowania dziecka zmarłego przed urodzeniem²⁶. Warunkiem możliwości ubiegania się o zasiłek jest jednak rejestracja utraconego dziecka w USC (zob. rozdział II), gdyż **we wniosku o zasiłek konieczne jest podanie numeru PESEL zmarłego**. O przyznanie zasiłku mogą się ubiegać nie tylko rodzice, ale każdy, kto pokrył koszty pochówku.

• Rodzice i rodzina

Najprostszą drogę do uzyskania zasiłku pogrzebowego mają najbliżsi zmarłego dziecka (rodzice, rodzeństwo, dziadkowie). Po rejestracji dziecka w USC (**do czego konieczna jest znajomość płci dziecka**) muszą oni zgłosić do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniosek Z-12²⁷. We wniosku dokumentuje się wydatki poniesione w związku z kosztami pogrzebu, mimo że rodzicom (najbliższej rodzinie), jako jedynym, przysługuje zryczałtowana forma zasiłku pogrzebowego. Oznacza to, że nienależnie od tego, jakie koszty ponieśli rodzice (czy też inna osoba z bliskiej rodziny) w związku z organizacją pochówku zasiłek pogrzebowy otrzymają oni w najwyższej możliwej kwocie, tj. 4000 zł²⁸.

Co do zasady w każdym przypadku płeć dziecka można ustalić poprzez wykonanie badań genetycznych. Koszt takiego badania to ok. 500 zł, jednak jest on zaliczany do kosztów pogrzebu, a co za tym idzie – refundowany przez ZUS w ramach zasiłku pogrzebowego.

„Nie można odmówić wnioskodawcy prawa do pochowania dziecka nienarodzonego o konkretnym imieniu i nazwisku, co jest ważne nie tylko z uwagi na godny pochówek,

ale także dla przeżywania żałoby przez całą rodzinę. Należy podkreślić, że każdy ma prawo pożegnać godnie swoje dziecko. Zatem koszt badania genetycznego na oznaczenie płci należy uznać za niezbędny koszt pogrzebu. Warto wskazać w tym miejscu, że zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z grudnia 2001 r. w sprawie postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi (Dz. U. z dnia 28 grudnia 2001 r.), śmierć dziecka nienarodzonego nie pozbawia go prawa do godnego pochówku”.

Wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Południe z 17 lutego 2016 r. (sygn. akt VI U 462/15)

• Inne osoby, które pokryły koszty pogrzebu

Zasiłek pogrzebowy może zostać wypłacony także każdej innej osobie, która pokryła koszty sprawienia pochówku utraconego dziecka. W takim wypadku zasiłek pogrzebowy jest jednak wypłacany do wysokości udokumentowanych kosztów pogrzebu, nie wyższych niż 4000 zł (tj. odpowiednik kwoty zasiłku w formie ryczałtu)²⁹.

W celu uzyskania zasiłku konieczne jest złożenie wniosku Z-12 wraz z dokumentami (fakturami) potwierdzającymi poniesione koszty. Dla osób dokonujących pochówku, które chcą uzyskać zasiłek pogrzebowy, a nie są rodziną zmarłego dziecka, barierą może być konieczność podania we wniosku Z-12³⁰ numeru PESEL dziecka. Aby nadać numer PESEL, konieczna jest rejestracja dziecka w USC, co mogą uczynić jedynie rodzice lub ustanowiony przez nich pełnomocnik. Konieczne jest zatem uzyskanie od rodziców dziecka pełnomocnictwa do zarejestrowania dziecka w USC.

26 Art. 77-79 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1270), dalej jako: „ustawa o FUS”.

27 Do pobrania tutaj: https://www.zus.pl/wzory-formularzy/zasilki/zasilek-pogrzebowy/-/publisher/details/1/wniosek-z-12/ZUS_Z-12, (dostęp: 22.10.2021).

28 Art. 77 ust. 1 pkt 4, art. 80 ustawy o FUS.

29 Art. 79 ust. 1 i art. 18 ustawy o FUS.

30 Do pobrania tutaj: https://www.zus.pl/wzory-formularzy/zasilki/zasilek-pogrzebowy/-/publisher/details/1/wniosek-z-12/ZUS_Z-12, (dostęp: 22.10.2021).

Rozdział VI. KONIECZNE ZMIANY PRZEPISÓW

Aktualny stan prawny prowadzi do wykluczenia grupy rodziców dzieci martwo urodzonych na wczesnym etapie ciąży z możliwości skorzystania z pomocy oferowanej przez państwo, godząc w konstytucyjną zasadę równości wobec prawa. Po raz kolejny należy uwypuklić to, że aby skorzystać z możliwości otrzymania zasiłku pogrzebowego czy urlopu macierzyńskiego, rodzice dzieci martwo urodzonych, których organy płciowe nie zdążyły się wykształcić, zmuszeni są przeprowadzać badania DNA w celu ustalenia płci dziecka. Na badania te nie każdego rodzica stać (zasiłek pogrzebowy jest bowiem wypłacany dopiero po przedstawieniu udokumentowanych kosztów pogrzebu, a zatem jest on formą zwrotu poniesionych kosztów), a nadto z uwagi na nieprawidłowo zabezpieczony materiał, niekiedy nie da się płci ustalić.

Na konieczność zmian w zakresie prawa do zasiłku pogrzebowego osób dokonujących pochówku dziecka martwo urodzonego wskazywali uprzednio sprawujący funkcję Rzecznika Praw Obywatelskich, na czele z wielkim orędownikiem ochrony życia dzieci nienarodzonych drem Januszem Kochanowskim³¹.

1. SENACKI PROJEKT ZMIAN

Senacka Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji sporządziła i wniosła 15 kwietnia 2021 r. projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z objęciem prawem do zasiłku pogrzebowego nowej grupy uprawnionych (druk senacki nr 380)³².

Głównym celem projektu jest objęcie prawem do zasiłku pogrzebowego osób dokonujących pochówku dziecka martwo urodzonego na wczesnym etapie ciąży, dla którego nie sporządzono aktu urodzenia z powodu

niemożności ustalenia płci. Postulowane regulacje przyznają rodzicom dzieci zmarłych na wczesnym etapie ciąży takie same prawa jak pozostałym osobom dotkniętym stratą dzieci nienarodzonych, dla których w myśl obowiązujących przepisów można sporządzić akt urodzenia, będący podstawą uzyskania wsparcia w postaci przyznania zasiłku pogrzebowego.

W art. 5 omawianego projektu wskazano, że „w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 291, 353 i 794) w art. 78 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Zasiłek pogrzebowy przysługuje również:

- 1) pracodawcy, domowi pomocy społecznej, gminie, powiatowi, osobie prawnej kościoła lub związku wyznaniowego,
- 2) osobie, o której mowa w art. 11 ust. 5a ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1947) **w przypadku pochowania dziecka martwo urodzonego, bez względu na czas trwania ciąży, dla którego sporządzono kartę zgonu**

– jeżeli pokryli koszty pogrzebu.”³³.

Intencją wnioskodawców projektu jest więc przyjęcie, „że jeżeli system prawny uznaje możliwość pochowania martwo urodzonego dziecka, którego płci nie da się ustalić oraz dla którego sporządzono kartę zgonu, należy umożliwić otrzymanie zasiłku pogrzebowego osobom, które poniosły koszty jego pogrzebu”³⁴.

31 Zobacz: INFORMACJA 04–06/2009 o pracy Rzecznika Praw Obywatelskich kwiecień - czerwiec 2009 r. https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/Informacja_kwartalna_o_pracy_RPO_kwiecień_-_czerwiec_2009_r.pdf (dostęp: 24.10.2021); pismo z dnia 2 lipca 2015 r. VII.534.18.2015.MO RPO Ireny Lipowicz do Ministra Pracy i Polityki Społecznej https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/Do_MPiPS_ws_swadczen_w_sytuacji_urodzenia_martwego_dziecka.pdf (dostęp: 24.10.2021), pismo z dnia 14 marca 2016 r. VII.534.18.2015.MO RPO Adama Bodnara do Ministra Pracy i Polityki Społecznej https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/Do_MRPiPS_ws_swadczen_dla_rodzicow_dzieci_martwo_urodzonych.pdf (dostęp: 24.10.2021).

32 Senacki projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z objęciem prawem do zasiłku pogrzebowego nowej grupy uprawnionych, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/druk.xsp?nr=1401> (dostęp: 25.10.2021).

33 Tamże.

34 Uzasadnienie senackiego projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z objęciem prawem do zasiłku pogrzebowego nowej grupy uprawnionych.

Wprowadzenie omówionej zmiany niewątpliwie pomoże finansowo osobie, która będzie dokonywać pochówku, nie rozwiąże jednak innych problemów kobiet, które poroniły i nie poznały płci swojego dziecka (np. niemożność przyznania i wypłaty zasiłku macierzyńskiego za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego).

Kolejne działania legislacyjne w tej materii winny zmierzać do osiągnięcia celu, jakim jest uproszczenie procedury uzyskania świadczeń socjalnych dla rodziców w tej trudnej sytuacji życiowej, jaką jest strata dziecka na wczesnym etapie ciąży.

2. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA W SPRAWIE WZORÓW KARTY URODZENIA I KARTY MARTWEGO URODZENIA

Podstawą rozporządzenia Ministra Zdrowia z 15 lipca 2021 r. w sprawie wzorów karty urodzenia i karty martwego urodzenia³⁵ jest zawarta jest w art. 144 ust. 6 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego, który nakłada na ministra właściwego do spraw zdrowia obowiązek określenia, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji, wzoru karty urodzenia oraz wzoru karty martwego urodzenia, w tym sporządzanych w formie dokumentów elektronicznych, uwzględniając przejrzystość i kompletność wymaganych danych.

Niestety mimo możliwości dokonania znaczących dla rodzin martwo urodzonych dzieci zmian w treści wzorów, treść wzorów pozostaje bez zmian niosących uproszczenie procedury uzyskania świadczeń socjalnych dla wskazanej grupy rodziców³⁶.

W konsekwencji, jeżeli ustalenie płci dziecka nie jest możliwe poprzez rozróżnienie widocznych cech biologicznych, karta martwego urodzenia – jako nie- możliwa do wypełnienia – nie jest przekazywana kierownikowi urzędu stanu cywilnego właściwemu do sporządzenia aktu urodzenia. Skutkuje to brakiem możliwości sporządzenia aktu urodzenia z adnotacją, że dziecko urodziło się martwe³⁷.

Stosownie do uregulowań zawartych w omawianym rozporządzeniu, dokumenty wyglądają tak samo jak dotychczas, a co za tym idzie ich praktyczne zastosowanie będzie rodziło takie same problemy, jak obecnie.

Omawiane rozporządzenie Ministra Zdrowia należy uznać za działanie prowadzące do wypełnienia obowiązku wynikającego z nowelizacji ustawy o doręczeniach elektronicznych. Rozporządzenie niestety nie wprowadza nowych rozwiązań zmierzających do poprawy sytuacji socjalnej rodziców mierzących się ze stratą dzieci na wczesnym etapie ciąży, a jedynie ma na celu zlikwidowanie potencjalnej luki prawnej³⁸.

³⁵ Dz. U. z 2021 r. poz. 1421.

³⁶ Zobacz zał. nr 2 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z 15 lipca 2021 r. w sprawie wzorów karty urodzenia i karty martwego urodzenia.

³⁷ A. Wawrzyniak, *Opinia prawna w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie wzorów karty urodzenia i karty martwego urodzenia*, <https://ordoiuris.pl/rodzina-i-malzenstwo/opinia-prawna-w-przedmiocie-projektu-rozporzadzenia-ministra-zdrowia-w-sprawie>, (dostęp: 22.10.2021).

³⁸ Tamże.

PODSUMOWANIE

Z raportu „A Neglected Tragedy: The Global Burden of Stillbirths” wynika, że na świecie co 16 sekund rodzi się martwe dziecko³⁹. Oznacza to, że co roku rodzi się około 2 milionów dzieci martwych. W Polsce około 10–15% wszystkich ciąż kończy się poronieniem⁴⁰. Jak wskazuje sam tytuł raportu, martwe urodzenia to zaniedbana tragedia i globalny ciężar.

Mimo tego, że od 2005 r. coraz głośniej mówi się o powinności odnoszenia się do ciał dzieci urodzonych martwo, niezależnie od czasu trwania ciąży, z pełną godnością, jak wykazała Najwyższa Izba Kontroli dochodzi do licznych nadużyć. Taki stan rzeczy nie może się ostać w państwie prawa.

Instytut Ordo Iuris zapewnia nieodpłatną pomoc prawną w przypadku wystąpienia trudności lub pytań dotyczących pochówku dziecka utraconego przed urodzeniem. Stoimy na straży godności malutkiego człowieka i jego rodziców, a także podkreślamy i **przypominamy, że dziecko – obojętnie na jakim etapie ciąży zmarło – ma prawo do pochówku i nikt nie ma prawa kwestionować jego człowieczeństwa, również przez odmowę jego godnego pogrzebu.**

³⁹ A Neglected Tragedy: The Global Burden of Stillbirths, <https://data.unicef.org/resources/a-neglected-tragedy-stillbirth-estimates-report/>, (dostęp: 20.10.2021).

⁴⁰ Informacja NIK, s. 6.

BIBLIOGRAFIA

- *A Neglected Tragedy: The global burden of stillbirths*, <https://data.unicef.org/resources/a-neglected-tragedy-still-birth-estimates-report/>
- Chazan B., *Nieudane rodzielstwo – współczucie dla rodziców, szacunek dla ciała dziecka*, [w:] *Od bólu... do nadziei życia. Pogrzeb dziecka poronionego*, red. J. Dziedzic, P. Guzdek, Kraków 2013
- Informacja o wynikach kontroli *Opieka nad pacjentkami w przypadkach poronień i martwych urodzeń* (LKI. 430.003.2020, nr ewid. 46/2020/P/20/063/LKI) <https://www.nik.gov.pl/plik/id,23462,vp,26188.pdf>
- Instytut Genetyki Sądowej, *Identyfikacja genetyczna płci*, <https://igs.org.pl/oferta/identyfikacja-genetyczna-plci/>
- Maciejko W., *Komentarz do art. 44 u.p.s.*, [w:] *Ustawa o pomocy społecznej. Komentarz*, red. W. Maciejko, P. Zaborniak, LEX 2013
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 10 maja 2018 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o odpadach (Dz. U. z 2018 r. poz. 992)
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 12 października 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o opłacie skarbowej (Dz.U. 2016 poz. 1827)
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 czerwca 2018 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1270)
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 15 września 2017 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769)
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 15 września 2017 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o samorządzie gminnym (Dz.U. 2017 poz. 1875)
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 20 lipca 2018 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy - Kodeks karny (Dz. U. z 2018 r. poz. 1600)
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 21 kwietnia 2017 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2017 r. poz. 912)
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 21 listopada 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy - Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 2064)
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 27 października 2020 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz.U. 2020 poz. 1947)
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 8 czerwca 2017 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1257)

- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 8 grudnia 2017 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o działalności leczniczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 160)
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 9 maja 2018 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 994)
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie wzorów karty urodzenia i karty martwego urodzenia (Dz.U. z 2021 r. poz. 1421)
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie standardu organizacyjnego opieki okołoporodowej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1756)
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2001 r. w sprawie postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi (Dz. U. z 2001 nr 153 poz. 1783)
- Senacki projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z objęciem prawem do zasiłku pogrzebowego nowej grupy uprawnionych (RPU 2021 IX, poz. 1401)
- Sierpowska I., *Komentarz do art. 44 u.p.s., [w:] Pomoc społeczna. Komentarz*, LEX 2017
- Ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz.U. 1959 nr 11 poz. 62)
- Uzasadnienie Senackiego projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z objęciem prawem do zasiłku pogrzebowego nowej grupy uprawnionych (RPU 2021 IX, poz. 1401)
- Wawrzyniak A., *Opinia prawna w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie wzorów karty urodzenia i karty martwego urodzenia*, <https://ordoiuris.pl/rodzina-i-malzenstwo/opinia-prawna-w-przedmiocie-projektu-rozporzadzenia-ministra-zdrowia-w-sprawie>
- Załącznik nr 6.5 do Informacji o wynikach kontroli *Opieka nad pacjentkami w przypadkach poronień i martwych urodzeń* (LKI. 430.003.2020, nr ewid. 46/2020/P/20/063/LKI), <https://www.nik.gov.pl/plik/id,23462,vp,26188.pdf>
- Załącznik do Ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz.U. 2016 poz. 1827)
- Załącznik nr 2 do Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie wzorów karty urodzenia i karty martwego urodzenia (Dz.U. z 2021 r. poz. 1421)

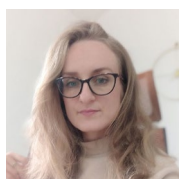
BIOGRAMY AUTORÓW

Anna Kubacka

 <https://orcid.org/0000-0001-6303-5508>

Prawnik, absolwentka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Specjalizuje się w prawie międzynarodowym, w tematyce praw kobiet, ochrony życia i polityki rodzinnej, jednocześnie nie tracąc zainteresowania badaniami nad prawem rzymskim. Analityk w Centrum Prawa Międzynarodowego Instytutu na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris. Autorka licznych analiz prawnych, w tym „Komentarza do rezolucji Parlamentu Europejskiego z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie faktycznego zakazu aborcji w Polsce (2020/2876(RSP))”, współautorka raportu na temat polityki rodzinnej „Opieka nad dziećmi do 3. roku życia. Aspekty prawne, ekonomiczne i społeczne” oraz raportu „Pomiędzy Europą narodów a superpaństwem. Doktrynalne, prawne i ekonomiczne aspekty projektu „głębszej integracji” w Unii Europejskiej”.

Joanna Modrzewska

 <https://orcid.org/0000-0002-2350-0783>

Adwokat, absolwentka studiów prawniczych Wydziału Zamiejscowego Prawa i Nauk o Społeczeństwie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Stalowej Woli. Specjalizuje się w prawie karnym materialnym oraz procesowym, w szczególności aktualną praktyką stosowania tymczasowego aresztowania. Posiada wieloletnie doświadczenie w zakresie prawa cywilnego, rodzinnego i karnego, które zdobywała jako asystent sędziego. Obecnie prowadzi samodzielnie kancelarię adwokacką oraz jest analitykiem w Centrum Analiz Legislacyjnych Instytutu na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1

.....
(nazwisko i imię)

.....
(miejscowość, data)

.....
(adres korespondencyjny)

.....

.....
(telefon, mail)

.....

.....

.....

.....

WNIOSEK

o sporządzenie i wydanie kart/y zgonu dziecka/i martwo urodzonego/ych

Na podstawie art. 11 ust. 5a ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1947) wnoszę o sporządzenie i wydanie mi kart zgonu mojego/moich dziecka/i martwo urodzonego/ych w celu przeprowadzenia pochówku.

Z poważaniem

.....
(podpis rodzica)

Załącznik nr 2

.....
(miejscowość, data)

OŚWIADCZENIE

o rezygnacji z prawa do pochówku dziecka

Ja, niżej podpisana/y, legitymująca/y się dowodem
(imię i nazwisko)

osobistym, PESEL
(nr dokumentu) (nr PESEL)

oświadczam, że zrzekam się przysługującego mi na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1947) prawa do pochowania mojego zmarłego przed narodzeniem dziecka.

Jednocześnie oświadczam, że moją wolą jest, aby godny pochówek zapewnił/a mu
.....

.....
(podpis)

Załącznik nr 3

.....
(imię i nazwisko wnioskodawcy)

.....
(miejscowość i data)

ul.

.....

.....
.....
.....
.....

WNIOSEK

o wydanie ciała i karty zgonu w celu przeprowadzenia pochówku

Pani, która w dniu została przyjęta do Szpitala z powodu śmierci jej nienarodzonego dziecka, zwróciła się do mnie z prośbą o odebranie ze szpitala i pochowanie jej utraconego dziecka (załącznik: oświadczenie o rezygnacji z prawa do pochówku dziecka).

Czyniąc zadość prośbie, na podstawie art. 10 ust. 1 zd. ostatnie ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych⁴¹ (dalej jako ustawa), zgodnie z którym prawo pochowania zwłok przysługuje również osobom, które do tego dobrowolnie się zobowiązują, **wnoszę o wydanie mi ciała dziecka pani i zobowiązuję się do sprawienia mu godnego pogrzebu.**

Tym samym **wnoszę także o wydanie mi karty zgonu dziecka pani na potrzeby pochówku.** Zgodnie z art. 11 ust. 5a ustawy, w przypadku dziecka martwo urodzonego, bez względu na czas trwania ciąży, na wniosek osoby, o której mowa w art. 10 ust. 1 ustawy, a zatem także osoby, która dobrowolnie się do tego zobowiąże, istnieje obowiązek sporządzenia karty zgonu dziecka, która jest wymagana w celu pochowania zwłok.

41 Dz. U. z 2020 r. poz. 1947.

Jednocześnie nadmieniam, że zgodnie z obowiązującymi przepisami prawo osoba, które dobrowolnie zobowiąże się do pochowania zwłok ma pierwszeństwo przed możliwością przekazania zwłok do celów naukowych publicznej uczelni medycznej lub publicznej uczelni prowadzącej działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych, gdyż art. 10 ust. 2 ustawy wyraźnie stanowi, że „zwłoki niepochowane przez podmioty wymienione w ust. 1” – a więc także przez osoby, które dobrowolnie się do tego zobowiążą – mogą być przekazane wspomnianym uczelniom wyłącznie wówczas, gdy żaden z uprawnionych podmiotów nie wyraził chęci zorganizowania pochówku.

Wobec powyższego **wnoszę o wydanie mi ciała dziecka pani**
..... **i wydanie mi jego karty zgonu.**

.....
(podpis)

Załączniki:

1/ Oświadczenie (matki dziecka) z dnia

2/ Oświadczenie z dnia o zobowiązaniu się do sprawienia pochówku.

Załącznik nr 4

.....
(miejscowość, data)

OŚWIADCZENIE

o zobowiązaniu się do przeprowadzenia pochówku

Ja, niżej podpisany/a, legitymujący/a się dowodem
(imię i nazwisko)

osobistym, PESEL
(nr dokumentu) (nr PESEL)

oświadczam, że na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu
zmarłych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1947) **zobowiązuję się do organizacji i przeprowadzenia godnego**

pochówku zwłok dziecka/i
(liczba) (imię i nazwisko matki, jeżeli jest to pojedynczy pochówek)

zmarłego/ych przed narodzeniem w
.....
(nazwa szpitala)

Pochówek odbędzie się
(nazwa cmentarza)

w dniu
(data)

.....
(podpis)

Załącznik nr 5

.....
(dane wnioskodawcy)

.....
(miejscowość i data)

ul.

.....

.....
.....
.....
.....

WNIOSEK

o wydanie ciał i kart zgonu dzieci martwo urodzonych w celu przeprowadzenia pochówku

Na podstawie art. 10 ust. 1 zd. ostatnie ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych⁴² (dalej jako ustawa), zgodnie z którym prawo pochowania zwłok przysługuje również osobom, które do tego dobrowolnie się zobowiązują, **wnoszę o wydanie mi ciał (zwłok) wszystkich dzieci, które po poronieniu, urodzeniu martwym czy też aborcyjnym przerwaniu ciąży zostały pozostawione w szpitalu** i zobowiązuję się do sprawienia im godnego pogrzebu.

Tym samym **wnoszę także sporządzenie i wydanie mi kart zgonu wszystkich dzieci, których ciała (zwłoki) zostaną mi przekazane.** Zgodnie z art. 11 ust. 5a ustawy, w przypadku dziecka martwo urodzonego, bez względu na czas trwania ciąży, na wniosek osoby, o której mowa w art. 10 ust. 1 ustawy, a zatem także osoby, która dobrowolnie się do tego zobowiąże, istnieje obowiązek sporządzenia karty zgonu dziecka, która jest wymagana w celu pochowania zwłok.

Jednocześnie nadmieniam, że zgodnie z obowiązującymi przepisami prawo osób, które dobrowolnie zobowiążą się do pochowania zwłok ma pierwszeństwo przed możliwością przekazania zwłok do celów naukowych publicznej uczelni medycznej lub publicznej uczelni prowadzącej działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych, gdyż art. 10 ust. 2 ustawy

42 Dz. U. z 2020 r. poz. 1947.

wyrażnie stanowi, że „zwłoki niepochowane przez podmioty wymienione w ust. 1” – a więc także przez osoby, które dobrowolnie się do tego zobowiązają – mogą być przekazane wspomnianym uczelniom wyłącznie wówczas, gdy żaden z uprawnionych podmiotów nie wyraził chęci zorganizowania pochówku.

Wobec tego wnoszę jak powyżej.

.....

(podpis)

Załączniki:

1/ Oświadczenie z dnia o zobowiązaniu się do sprawienia pochówku.

Załącznik nr 6

.....
(dane mocodawcy)
ul.
.....

.....
(miejscowość i data)

PEŁNOMOCNICTWO

do zgłoszenia urodzenia oraz przeprowadzenia pochówku

Na podstawie art. 57 ust. 2 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 2064) udzielam
(imię i nazwisko pełnomocnika)

pełnomocnictwa do zgłoszenia w Urzędzie Stanu Cywilnego w

urodzenia mojej(go) urodzonej(go) w dniu
(córki/syna)

w oraz pobrania 3 odpisów skróconych aktu urodzenia z adnotacją, że dziecko urodziło się martwe.

Dziecku nadaję imię (imiona):

Jednocześnie oświadczam, że wyrażam zgodę, aby podmiot, któremu niniejszym udziela się pełnomocnictwa do zgłoszenia urodzenia w Urzędzie Stanu Cywilnego, na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1947), **dokonał godnego pochówku mojego dziecka w obrządku rzymskokatolickim**. Tym samym zrzekam się mojego prawa do pochowania dziecka.

Dołączam dowód uiszczenia zapłaty opłaty skarbowej w wysokości 17 zł⁴³.

.....
(własnoręczny podpis)

Opłatę skarbową można uiścić:

- przelewem na konto Urzędu Gminy, nr rachunku,
- na miejscu, w kasie urzędu,
- **zwolnione z opłaty skarbowej jest pełnomocnictwo udzielone: wstępnym (rodzice, dziadkowie), zstępnym (dzieci, wnuki) oraz rodzeństwu⁴⁴.**

43 Art. 1 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. poz. 1827 ze zm.).

44 Załącznik do ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej.

WSPARCIE DARCYŃCÓW

Instytut Ordo Iuris jest fundacją i zakres naszej aktywności jest ściśle uzależniony od funduszy, które pozyskamy na działalność statutową. Ceniąc sobie niezależność, nie korzystamy ze środków publicznych i grantów, których pozyskanie mogłoby ją ograniczać. Naszą działalność prowadzimy tylko dzięki hojności naszych Darczyńców, zwłaszcza tych, którzy wspierają nas regularnie co miesiąc w ramach Kręgu Przyjaciół (więcej na: www.przyjaciele.ordoiuris.pl)

RAZEM MOŻEMY REALNIE WPŁYWAĆ NA RZECZYWISTOŚĆ!

DAROWIZNĘ MOŻNA PRZEKAZAĆ NA KONTO

32 1160 2202 0000 0002 4778 1296

Fundacja Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris
ul. Zielna 39, 00-108 Warszawa
oraz za pomocą przelewów internetowych
Tpay i PayPal (szczegóły na stronie www.ordoiuris.pl)

ordoiuris.pl

[/ordoiuris](https://www.facebook.com/ordoiuris)

[@Ordoluris](https://twitter.com/Ordoluris)

[/ordoiuris](https://www.youtube.com/ordoiuris)

W 2005 r. dokonano pochówku dzieci poronionych i martwo urodzonych pochodzących ze Szpitala Św. Rodziny w Warszawie. Wydarzenie to było kamieniem milowym na drodze zmian praktyk szpitalnych i umożliwienia tym najsłabszym godnego pochówku. Niestety, jak to w sposób jednoznaczny ukazała Najwyższa Izba Kontroli w informacji o wynikach kontroli dotyczących opieki nad pacjentkami w przypadku poronień i martwych urodzeń, opieka nad pacjentką w sytuacji szczególnej jest nadal nieprawidłowa i niewystarczająca.

Najczęstszym problemem z jakim borykają się osoby chcące pochować zmarłe dziecko, jest brak informacji. Niniejszy poradnik ma na celu w przystępny sposób wskazać wymogi prawne, zarówno w kwestii odebrania ciała dziecka ze szpitala, samego pochówku, jaki i pobrania zasiłku pogrzebowego. Ma on celu także szerzenie wiedzy i uczulenie każdego człowieka, że pochówek dzieci zmarłych przed urodzeniem to nie fanaberia, a obowiązek.

Poradnik zawiera także wzory wniosków i oświadczeń przydatnych w tych szczególnych sytuacjach.

- Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa wszystkie dzieci zmarłe (utraczone) przed narodzeniem mają prawo do godnego pochówku, niezależne od tego, na jakim etapie ciąży zmarło dziecko
- Obowiązujące w Polsce prawo bezwzględnie nakazuje dokonanie godnego pochówku każdego człowieka, także dziecka utraconego przed narodzeniem
- Zasiłek pogrzebowy przysługuje każdej osobie, która pokryła koszty pochowania dziecka zmarłego przed urodzeniem

Instytut Ordo Iuris zapewnia nieodpłatną pomoc prawną w przypadku wystąpienia trudności lub pytań dotyczących pochówku dziecka utraconego przed urodzeniem. Stoimy na straży godności malutkiego człowieka i jego rodziców: nikt nie ma prawa kwestionować jego człowieczeństwa, również przez odmowę jego godnego pogrzebu.

ISBN 978-83-962008-3-9

INSTYTUT NA RZECZ KULTURY PRAWNEJ ORDO IURIS

www.ordoiuris.pl